

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, ה'תש"ל

חלק א – יו"ל לש"פ בהעלותך, י"ט סיון, ה'תשע"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושש לבריאה (ופרצת)

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

החתן התמים אברהם אבא והכלה מרת חי' מושקא שיחיו

פיקארסקי

לרגל נישואיהם בשעה טובה ומוצלחת

חמשה עשר לחודש סיון, ה'תשע"ו

שנת הקהל את העם

ולזכות הוריהם וזקניהם שיחיו

ב"ה.

בשורה טובה למבקשי ה'

לאחר זמן רב שאזלו מן השוק
ב"ה ות"ל זכינו שבימים אלו הגיעו מבית הכורך

התזועדויות

תשמ"ב – תשנ"ב (45 כרכים)

*\$500

הנחה מיוחדת למזדרזים לרכוש את הספרים

מט"ו סיון עד כ"ח סיון

במחיר * של \$450

באימייל: info@lahak.org

או בטלפון: 917-880-8261 ; 917-208-3470

הספרים יחולקו אי"ה ביום הבהיר כ"ח סיון

(* המחיר לא כולל דמי משלוח.

©

Published and Copyright 2016 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5776 • 2016

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

מביקורו את הציון הקדוש, כרגיל בכל ט"ו לחודש, הואיל לזרז אותנו להתקשר תיכף עם באי כח שלנו שבכל פינות העולם, ולברר מהנעשה אצלם בפועל ממש בנידון הני"ל.

ולכן הננו לבקשו להודיענו בהקדם:

(א) האורגנו – או מארגנים – ע"י הסניף שבהנהלתו, בעירו – או בערים אחרות שעומדות תחת משמעת הסניף שלו – מחנה קיץ כשר וכו' יומי: 1) לנערים 2) לנערות,

(ב) הנתוספו בשנה זו לגבי אשתקד חוניים וחונות עכ"פ בעשר אחוז,

(ג) הנותנים הנחות במחיר (או חנם) עכ"פ לחמשה אחוז מהנרשמים.

בת"ח למפרע ובברכת הצלחה רבה וכט"ס

הרב ח.מ.א. חדקוב

נ.ב. בטח כוללת תכנית א) הלימודים במחנה גם לימוד הלכות **הצריכות**, ב) הפעולות

– בהתאם להתעוררות באחרונה, יסוד קרן גמ"ח ע"י החונים והחונות, וכן לסדר קופת צדקה בכל אוהל.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בהעלותך, י"ט סיון הבעל"ט – הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות ש"פ בהעלותך ט"ז סיון, ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג סיון, ה'תשע"ו (ופרצת),

שנת הקהל

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק" ברוקלין, נ"י.

בס"ד. שיחת ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, ה'תש"ל.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. פרשת השבוע — שיש בה כמה ענינים — התחלתה ב"פרשת המנורה"¹, ופרשת המנורה גופא התחלתה: "בהעלותך את הנרות", ועד שעל שם זה נקראת הפרשה כולה (גם שאר הענינים שבה): "בהעלותך". ומזה מובן שזהו ענין עיקרי בכל הפרשה, ועאכו"כ ב"פרשת המנורה" (נוסף על המובן בפשטות, גם בפשוטו של מקרא, שהתחלת הפרשה היא הענין החשוב ביותר בפרשה, בדוגמת הראש שבאדם, שהוא החלק החשוב ביותר, ויש בו כל הענינים הנעלים).

ולאחרי ההתחלה "בהעלותך את הנרות וגו'" (פרטי הענינים דהדלקת המנורה) — נאמר²: "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא".

וצריך להביין³:

בפרשתנו אין צורך לספר אודות עשיית המנורה — שהרי אין זה המקום שבו מדובר אודות עשיית המשכן וכליו; ענין זה נתבאר כבר באריכות לפנ"ז ב"פ: פעם אחת — בציווי הקב"ה (בפ' תרומה⁴), ופעם שני' — בעשיית המשכן בפועל (בפ' ויקהל⁵). ואילו בפרשתנו מדובר רק אודות תכליתה של המנורה (לאחרי עשייתה): "בהעלותך את הנרות". וא"כ, למה נאמר כאן "וזה מעשה המנורה וגו'?"

ובפרטיות יותר:

אין זו הפעם הראשונה שמסופר בחומש אודות תכליתם של כלי המשכן לאחרי שכבר נעשו. ולדוגמא: בנוגע לשולחן — נאמר "ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות גו' ושמת אותם גו' על השולחן וגו'", ואעפ"כ לא נאמר לאח"ז בנוגע לאופן עשיית השולחן. והטעם פשוט — כיון שענין זה נאמר כבר במקום שמדובר אודות עשיית המשכן וכליו, וכאן נתחדש רק ענין אפיית לחם הפנים שצריך לשים על השולחן.

(1) לשון רש"י — ריש פרשתנו.

(4) כה, לא ואילך.

(5) לו, יז ואילך.

(6) אמור כד, ה"ו.

(2) ח, ד.

(3) בהבא לקמן — ראה גם לקו"ש חכ"ח

ע' 60 ואילך. חל"ח ע' 34 (משיחה זו).

ומודרכים מהם, ועד שתהא שלהבת עולה מאלי', אל מול פני המנורה — פנימיות הנשמה שבכאו"א מישראל.

והרי ציווי תורתנו זה — שהוא גם נתינת כח — נאמר לאהרן ולבניו, שתפקידם יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל, אשר זהו התפקיד המיוחד והבלעדי של כל מי שיש בידו להורות משפטי ה' ליעקב ותורתו לישראל, על אחת כמה וכמה המוסמכים לזה.

בכבוד ובברכה להצלחה רבה בכל האמור וזכות הרבים מסייעת

מ. שניאורסאהן

ב

ב"ה, ט"ז סיון תשל"ח
ברוקלין, נ"י.

למנהלים שיי' דכל סניפי המל"ח וצא"ח
בכל אתר ואתר,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ידוע עד כמה שכ"ק אדמו"ר שליט"א הולך ומעורר בכל הזדמנות ובכל התוקף על החובה הגדולה להתעסק במבצע החנוך, שיגיע לכאו"א מנער ועד זקן טף ונשים בכל תפוצות ישראל.

והנה באחרונה בהתקרב ימי הקיץ הדגיש כמה פעמים את צורך השעה לנצל את הזמן שחפשים הילדים מבתי הספר, ולסדר עבורם לימוד התורה והדרכה על טהרת הקודש, ואשר האופן הכי מתאים לזה הוא כעת ע"י שימצאו הילדים במחנות קיץ מתאימים.

ובשים לב לזה שאינה נראית האפשרות בנקל שיסעו הילדים למחנות קיץ כשרים לימים ולילות ולמשך כל ימי הקיץ,

הואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לעורר ביחוד על הצורך לארגן עכ"פ הרבה גני ילדים **יומיים** כשרים, וכמובן ופשוט בנפרד לבנים ולבנות.

ועד כמה נוגע הדבר נראה גם מהעובדא אשר בשוב כ"ק אדמו"ר שליט"א אתמול

ועד שתהא שלהבת עולה מאלי': פרש"י בהעלותך שם.
יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל: ברכה לג, יו"ד.

ב

נדפסה ב"ימי תמימים" כרך ז ע' 248; ע' 269. "התקשרות" גליון נא ע' 15.

במבצע החנוך: ראה אג"ק חל"א אגרת יא'תתיט, ובהנסמן בהערות שם.

בהתקרב ימי הקיץ הדגיש .. צורך השעה .. במחנות קיץ מתאימים: ראה שיחת מוצש"ק פ'

אחרי, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשל"ח (שיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 214 ואילך).

יומיים. ומובן וגם פשוט גודל הענין שכל ילד וילדה יכנסו למחנות קיץ החדורים יראת ה' ואהבתו, והמעשה הוא העיקר חיי היום-יום במחנה על פי תורת ה' ומצותי. וכמדובר כמה פעמים, אשר מעלה יתרה במחנה קיץ טוב אפילו לגבי בית-ספר דתי, שהאווירה במחנה קיץ כולה שופעת חיים, חיי תורה, תורת-חיים, בלי תערובת השפעות זרות דלימודי חול (אשר לפעמים הם לא רק חול, כי אם גם מנגד ונלחם בקודש), וכו'. ואין צריך לומר כמה הכרחי הדבר לילדים וילדות הלומדים בבתי ספר ממשלתיים (פּאָבליק סקולס). וכבר הראה הנסיון ומעשה רב, אשר ילדים וילדות שעשו כמה שבועות במחנות קיץ האמורים נשתנו בהנהגתם מן הקצה אל הקצה, ולא עוד אלא שנתקיים בהם והשיב לב אבות על בנים — שבהשפעת הבנים שהביאו אתם מן המחנה הביתה חל שינוי ניכר ושיפור בהנהגת ההורים ובכל האווירה בבית, ועד שבהשתדלות מתאימה — בקל יש לפעול על ההורים שבהמשך להמחנה יכניסו ילדיהם לבתי-ספר דתיים, ודתיים בהחלט.

ואם כל האמור בתוקפו אפילו בעיר גדולה כניו-יורק וכו"ב, על אחת כמה וכמה בעיירות קטנות, אשר נדירים שם בתי ספר דתיים ואווירה דתית וחברים דתיים.

ועל פי הכתוב חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה, מובן שכדאית כל השתדלות ויגיעה, ויגיעה גדולה ביותר, בענין האמור, שלכמה וכמה ילדי ישראל — הריהו ענין של פיקוח נפש ממש, ולא רק להם כי אם גם לדורותיהם אחריהם. והאריכות בזה אך למותר.

ויהי רצון אשר כל אחד ואחד מחברי האיגוד, ובפרט בשיתוף פעולתם יחד, שגדול כוחה של פעולת רבים וזכות הרבים, יקיים מה שקראנו בציבור בש"ק זו, שמיני מתברכין כל יומי, ימי השבוע שלאחר זה, כולל ימי הועידה: בהעלותך את הנרות — הדלקת נר ה' נשמת אדם שבכל או"א מהמושפעים

והמעשה הוא העיקר: שם מי"ז.

וכמדובר כמה פעמים, אשר מעלה יתרה במחנה קיץ טוב כו': ראה — לדוגמא — שיחת יום ב' דחה"ש ה'תשט"ז (תור"מ התוועדות ח"י"ז — תשט"ז ח"ג — ע' 347 ואילך). אג"ק ח"י"ג אגרת ד'תצו (ע' רכט). ובכ"מ. וראה גם שיחת מוצש"ק פ' אחרי, מבה"ח וער"ח אייר, ה'תשל"ח (שיחות קודש תשל"ח ח"ב ע' 214 ואילך).

והשיב לב אבות על בנים: מלאכי שם, כד.

ועל פי הכתוב חנוך לנער גו': משלי כב, ו.

שמיני מתברכין כל יומי: זח"ב סג, ב. פח, א.

בהעלותך את הנרות.. אל מול פני המנורה: ר"פ בהעלותך, וראה לקו"ת שם.

נר ה' נשמת אדם: משלי כ, כז.

וכשם שבלחם הפנים לא נאמר "וזה מעשה השולחן" — הנה גם בהדלקת הנרות לא הי' צריך לומר "וזה מעשה המנורה", כיון שכאן מדובר רק אודות הדלקת הנרות, ולא אודות עשיית המנורה, וכמודגש בהקדמה שבהתחלת הפרשה: "בהעלותך את הנרות". וא"כ, נשאלת השאלה — גם אצל בן חמש למקרא — למה נאמרו כאן פרטי הענינים דעשיית המנורה?

ועוד צריך להבין: גם אם מאיזה טעם רוצה התורה לבאר גם "מעשה המנורה" — למה בחרה התורה רק את הפרט ד"מקשה היא", בה בשעה שישנם ריבוי פרטים בעשיית המנורה, שצ"ל שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים, ככל פרטי הענינים שנתבארו בנוגע לעשיית המנורה, ומכולם נאמר כאן רק הענין ד"מקשה היא"?

ועכצ"ל, שמכל פרטי הענינים ד"מעשה המנורה", הענין היחידי שנוגע ל"בהעלותך את הנרות" הוא הענין ד"מקשה היא" — כפי שיתבאר ע"פ הידוע (ונתבאר בלקו"ת¹) ש"מקשה" מורה על ענין האחדות, כדלקמן.

ב. ביאור הענין:

בהתחלת הפרשה נאמר: "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", והיינו, שכל שבעת נרות המנורה צריכים להאיר לכיוון אחד — "אל מול פני המנורה".

ולכאורה אינו מובן: התורה עצמה אומרת שצ"ל "שבעת הנרות". והסיבה לכך שבגשמיות צ"ל שבעה נרות — לפי שברוחניות ישנם שבעה נרות, שכל אחד הו"ע בפ"ע. וא"כ, איך יכולים לפעול ש"אל מול המנורה יאירו שבעת הנרות", היינו, שעם היותם שבעה נרות שונים, יעמדו כולם בענין אחד — "אל מול פני המנורה"?

וממה-נפשך: אם כל הנרות צריכים להיות בענין אחד — הוצרך להיות לכתחילה (ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות) נר (קנה) אחד, ולא שבעה נרות (קנים); ואם צ"ל שבעה נרות — איך יכולים להיות כולם "אל מול פני המנורה"?

אך עז"נ בהמשך הכתוב — "וזה מעשה המנורה מקשה גו'":

לאמיתו של דבר שבעת הנרות הם (לא שבעה ענינים שונים, אלא)

ענין אחד — "מקשה", ורק עי"ז ש"מקיש בקורנס כו'" (כלשון רש"י)

(7) פרשתנו לב, ג ואילך.

נעשו שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים כו', אבל באמת ענינם אחד, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור (ולא כמו שאר עניני המשכן שנעשו מחלקים שונים ואח"כ חיברו אותם כו').

וכיון שבעצם ענינם אחד, לכן, גם אחרי שנעשו "שבעה נרות", יכולים לפעול שיהיו כולם בענין אחד — "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

ויתירה מזה — "עד ירכה עד פרחה": "ירכה" — "היא השדה שעל הרגלים" (כפירוש רש"י), שזהו החלק התחתון ביותר שבמנורה; ואילו "פרחה", שנעשה ליופי, מורה על דרגא נעלית ביותר. והיינו, שהענין ד"מקשה" כולל את כל פרטי הענינים שבמנורה, מהענין היותר עליון עד לענין היותר תחתון, ובמילא מובן שכולל גם את כל הדרגות שבינתיים.

וחזור ומסיים: "מקשה היא" — כדי להדגיש שלא זו בלבד ש"מקשה היא" קודם שנחלקו שבעת הנרות, אלא גם אחרי שנחלקו שבעת הנרות, עם כל פרטי הענינים שבהם, "עד ירכה עד פרחה" — גם אז "מקשה היא" (ולכן, "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות").

ג. וההוראה מזה בעבודת האדם (כאמור כמ"פ שכל ענין בתורה מהוה הוראה בעבודת ה'):

מנורה — קאי על כנסת ישראל, ושבעת הנרות הם ז' מדרגות כו',⁸ כך, שיש ביניהם חילוקי הדרגות ע"פ תורה (נוסף על החילוקים שבין כהן לוי וישראל, ועד לעשרה יוחסין, כדאיתא במשנה⁹).

ואעפ"כ, בנוגע לענין ד"יאירו שבעת הנרות",

— שזוהי המטרה העקרית של הנרות, כפי שרואים במוחש, שאפילו בשעה שיש נר ופתילה, הנה כל זמן שהנר אינו מאיר לא נשלמה כוונתו, רק כשמדליקים את הנר ומאיר את כל המקום שמסביבו, אזי נשלמה כוונת הנר; ועד"ז בנוגע ל"נר ה' נשמת אדם"¹⁰, שהתכלית היא שהנשמות יאירו בעבודת ה' —

עומדים כולם בשוה באופן ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

וטעם הדבר — כיון ש"מקשה היא":

8) ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ. (10) משלי כ, כז.
9) קידושין רפ"ד.
10) משלי כ, כז.

הוספה

א

בי"ה, מוצש"ק פ' בהעלותך, ה'תשל"ח
ברוקלין, נ.י.

כבוד המשתתפים בוועידה השנתית של
איגוד הרבנים דאמריקה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הידיעה על דבר הוועידה השנתית הלי"ד בימי כ"ג וכ"ד סיון

הבע"ל,

שאם בכל הזמנים והמקומות צריך להיות, כלשון הכתוב, נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע, על אחת כמה וכמה במדינה זו ובתקופה זו — רבת המבוכות.

ויהי רצון שכל אחד ואחד מהמשתתפים יעשה התלוי בו שהכינוס יהי טוב להם וטוב לעולם, טוב לשמים וטוב לבריות — וכפירוש רבנו הזקן בעל השו"ע (פוסק בנגלה דתורה) ובעל התניא (פוסק בנסתר דתורה) מאמר הלל הזקן הוי מתלמידי של אהרן אוהב שלום וכו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, לומר שאף הרחוקים מתורת ה' ועבודתו, ולכן נקראים בשם בריות בעלמא, צריך למשכן בחבלי עבותות אהבה (תניא פ' לב).

רבות הבעיות והשאלות העומדות על הפרק שכמה וכמה מהן דורשות פתרון בהקדם ובדחיפות. ובהן עצמן — ענין שהזמן גרמא, שיפה פעולה מסודרת בזה יום אחד ואפילו שעה אחת קודם, והוא שעתה היא עונת ההרשמה למחנות קיץ, הן אלה הנותנים אש"ל מלא לכמה שבועות והן מחנות קיץ

א

מצילום האגרת.

בוועידה השנתית של איגוד הרבנים דאמריקה: ראה גם אג"ק חי"א אגרת ג'תרטז (תשט"ו).
חי"ג אגרת ד'תנח (תשט"ז). חכ"ב אגרת ח'תרמח (תשכ"ג).
כלשון הכתוב, נדברו יראי ה' גו': מלאכי ג, טז.
שהכינוס .. טוב להם וטוב לעולם: ע"פ סנהדרין עא, סע"ב (במשנה).
טוב לשמים וטוב לבריות: קידושין מ, א.
מאמר הלל הזקן .. אוהב את הבריות ומקרבן לתורה: אבות פ"א מ"ב.

הזית את השמן ש"אינו מתערב אלא עומד", ולא עוד אלא ש"נתון למעלה מהן".

וזוהי הסיבה שיהודי יכול לטעות בענין זה — בגלל שחסר אצלו ענין הכתישה, "מ'וויל זיך ניט אַ קוועטש טאָן"!

ואין הדבר תלוי אלא ברצונו, ולא נדרשת השתדלות גדולה, אלא רק קצת כתישה ("זיך אַליין אַ ביסל אַ קוועטש טאָן") — כי, אע"פ שנאמר "כתיש", הרי השמן הכשר למנורה הוא רק השמן הראשון²⁴ שיוצא בכתישה קלה בלבד (ורק למנחות כשר אפילו שלישי שבשלישי)²⁵, שעל ידה מתגלה השמן ש"אגור בתוכו" וממתין לכתישה קלה כדי להוציא את שמנו; ועד"ז בנוגע לבנ"י, שאם רק תהי' כתישה קלה, אזי בודאי יתגלה הענין ש"ישראל אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ו"נצבים למעלה מן העובדי כוכבים".

ז. דובר בארוכה אודות "מיהו יהודי".

* * *

ח. מאמר (כעין שיחה) ד"ה וזה מעשה המנורה מקשה זהב וגו'.

* * *

כל בנ"י הם מציאות אחת, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור — הקב"ה, "אב אחד לכולנה"¹¹, ואף שיש חילוקים ביניהם, "עד ירכה עד פרחה", ש"פרחה" קאי על אלו שבדרגת הראש, ו"ירכה" קאי על אלו שבדרגת רגל, הנה חילוקים אלו הם רק בחיצוניות, אבל בפנימיות, הנה גם לאחר חילוקי הדרגות — "מקשה היא", מציאות אחת, והיינו, לא רק באופן שזה משפיע וזה מקבל, אלא כולם באותה דרגא.

ולא עוד אלא שהמנורה היא "מקשה זהב" — "זהב טהור"¹², ללא סיגים, והיינו, שגם אלו מבנ"י שנקראים בשם "ירכה", הרי הם "זהב טהור", כיון שאצל כל בנ"י אין ענין של סיגים כו'. וכדמוכח גם מזה שהקב"ה אומר על בנ"י "מעשה ידי להתפאר"¹³ — שהרי אין הקב"ה מזכיר שמו על דבר לא טוב¹⁴, וכמ"ש¹⁵ "מפי עליון לא תצא הרעות", ובהכרח לומר שאצל בנ"י יש רק טוב, וכל אחד מהם הוא בבחינת "זהב טהור".

ולכן יכולים לפעול שבעבודת ה' יהיו כולם ביחד — "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

וענין זה מהוה הוראה נצחית לכל הדורות, אפילו בזמן שאין ביהמ"ק קיים, ואין הדלקת המנורה בפועל — שגם אז צ"ל הענין ד"בהעלותך את הנרות" בעבודה הרוחנית באופן ש"אל פני המנורה יאירו שבעת הנרות"; ובפרט בבוא הזמן שבו קורין פרשה זו, כפתגם רבינו הזקן¹⁶ שצריכים "לחיות" עם הזמן, עם הפרשה שקורין בתורה — הרי בודאי שענין זה צריך להיות הוראה בעבודת כאו"א מישראל.

ד. ובפרטיות יותר:

בנוגע לעשיית המנורה — "כך עשה את המנורה"² — מביא רש"י ב' פירושים: (א) "מי שעשאה", (ב) "ע"י הקב"ה נעשית מאלי"; אבל בנוגע לענין ד"בהעלותך את הנרות", נתנית השמן בנרות המנורה והדלקת הנרות — הכל מודים שצ"ל ע"י עבודת בנ"י דוקא, כי, רצונו של הקב"ה שענין זה ייעשה ע"י איש ישראל דוקא, שהוא יצוק את השמן ויכניס את הפתילה, שע"י זה יהי' "נר", ואז ידליק את הנר, עד ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

(11) תניא רפ"ב.
(12) תרומה כה, לא. ועוד.
(13) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
(14) ראה תנחומא תזריע ט (בסופו). תוס' תענית ג, סע"א.
(15) איכה ג, לח.
(16) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

(24) ראה פרש"י ר"פ תצוה: טפה (25) ראה מנחות פו, א. רמב"ם הל' ראשונה.
איסור"מ פ"ז ה"ח ואילך.

ובזה גופא — צ"ל שמן הכשר למנורה, "שמן זית זך", ובאופן ד"כתיית למאור¹⁷, וכפי שיתבאר לקמן.

* * *

ה. בנוגע ל"שמן זית זך"¹⁷ — איתא במד"ר פ' תצוה בתחלתו: "הה"ד¹⁸ זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך, וכי לא נקראו ישראל אלא כזית הזה בלבד, והלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל, בגפן ותאנה וכו' רמונים, ובא ירמ' לומר זית רענן יפה פרי תואר, אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגררין אותו ואח"כ מורדין אותו מן הזית. . חובטין אותו וכו' ואח"כ נותנין את שומגן, כך ישראל וכו'. ד"א מה ראה ירמ' למשול אבותינו כזית, אלא כל המשקין מתערבים זה בזה, והשמן אינו מתערב אלא עומד, כך ישראל אינם מתערבים עם העובדי כוכבים וכו'. ד"א כל המשקים אדם מערב בהם ואינו יודע איזה תחתון ואיזה עליון, אבל השמן, אפילו אתה מערב בכל המשקין שבעולם, הוא נתון למעלה מהן, כך אבותינו בשעה שהיו עושים רצונו של מקום נצבים למעלה מן העובדי כוכבים וכו'".

והענין בזה — שהחשיבות של המשקה שיוצא מן הזית היא גדולה יותר מהחשיבות של המשקה שיוצא משאר הפירות, כולל גם המשקין שהם חשובים יותר מהפירות עצמם.

ובהקדמה — שבנוגע למשקין שבאים מפירות יש כאלו שאינם חשובים כמו הפירות עצמם, שלכן על הפירות מברכים ברכה חשובה יותר: "בורא פרי העץ", ואילו על המשקה מברכים רק "שהכל נהי' בדברו"; אך יש משקין שחשובים יותר מהפירות עצמם, וכמו יין, שמברכים עליו ברכה מיוחדת: "בורא פרי הגפן", שהיא חשובה יותר מאשר ברכת "בורא פרי העץ" שמברכים על הענבים.

ובזה גופא — השמן הוא החשוב ביותר מכל המשקין שחשובין יותר מהפירות עצמם¹⁹, ועד כדי כך, שכל החשיבות של הזית היא בגלל שנותן שמן, כלשון הכתוב בנוגע למינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל: "ארץ זית שמן"²⁰, היינו, שכל החשיבות של הזית היא להיותו "זית שמן", "זית אגורי ששמנו אגור בתוכו"²¹ — שלא מצינו זאת בשאר הפירות, כמו "גפן", שלא נאמר "גפן יין", אלא "גפן" סתם.

אדם (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סר"ב ס"י.

17) ר"פ תצוה.

וש"נ), שזהו ענין בפני עצמו.

18) ירמ' יא, טז.

20) עקב ח, ח.

19) ומה שאין מברכים עליו ברכה

21) פרש"י תבוא כו, ב.

מיוחדת — הרי זה לפי שאינו ראוי למאכל

ומבאר במדרש כמה מתבטאת מעלת השמן לגבי שאר המשקין — ש"כל המשקין מתערבים זה בזה, והשמן אינו מתערב אלא עומד".

ומוסיף במדרש עוד פרט — שלא זו בלבד ש"השמן אינו מתערב אלא עומד" (שענין זה יכול להיות בכמה אופנים, שנשאר למעלה או למטה או באמצע), אלא עוד זאת, ש"נתון למעלה מהן".

וכן הוא בנוגע לבנ"י שנמשלו לזית שממנו יוצא שמן — שהם "עם לבדד ישכון"²², ש"אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ולא זו בלבד שהם "לבדד" (שמצד זה יכולים להיות גם למטה או באמצע), אלא עוד זאת, ש"נצבים למעלה כו'".

ואע"פ ששאר העמים הם הרוב, והתורה עצמה אומרת ש"אחרי רבים להטות"²³ — אין זה נוגע לבנ"י, שאינם יכולים להתבטל, כיון שניכרים תמיד בפני עצמם (כי, רק ענין שאינו ניכר בפני עצמו, יכול להתבטל, משא"כ ענין שניכר תמיד בפני עצמו, אינו יכול להתבטל), בדוגמת השמן שאינו מתערב עם שאר המשקין, ולא עוד אלא ש"נצבים למעלה", בדוגמת השמן ש"נתון למעלה מהן".

וזהו ענין טבעי שלא ניתן לשינוי, ואינו תלוי ב"הצבעה"; גם אם יבואו החכמים הכי גדולים, וכל מלכי מזרח ומערב, ויצביעו ששמן צריך להתערב עם שאר המשקין — לא יוכלו לשנות את טבע השמן. ועד"ז בנוגע לבנ"י שאינם מתערבים עם שאר האומות — שאין זה ענין שתלוי ב"הצבעה" שיוכלו להצביע ולהחליט שבנ"י יכולים להתערב עם שאר האומות, אלא זהו ענין טבעי שאינו ניתן לשינוי.

ו. ויש להוסיף בזה — בנוגע לסדר הענינים שבדברי המדרש:

לכל לראש ישנו הענין ש"השמן אינו מתערב אלא עומד", ולאח"ז בא הענין ש"נתון למעלה מהן".

ועד"ז בנוגע לבנ"י, שכדי שיהיו "נצבים למעלה מן העובדי כוכבים" — והרי הכל מודים שכל אחד מישראל חפץ בכך — צריכים להיות במעמד ומצב ש"אינם מתערבים עם העובדי כוכבים", ודוקא עי"ז באים לענין השני, ש"נצבים למעלה מן העובדי כוכבים".

ובהקדמה לכל זה מבואר במדרש שצריך להיות ענין הכתישה ("חובטין אותו וכו'") — "מ'דארף זיך אַ קוועטש טאָן", ורק אז נתן

23) משפטים כג, ב.

22) בלק כג, ט.